

گرینلند تهدیدی
برای آینده ناتو

از زمان حمله آمریکا به ونزوئلا و دستگیری نیکولاس مادورو، چندین نفر از مقامات دولت آمریکا، اینفلوئنسرهای نزدیک به جنبش ماگو و خود دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا بر تهدیدها علیه گرینلند تأکید کردند. ادعاهای آنها مبنی بر اینکه آمریکا باید به‌دلیل امنیت ملی خود، گرینلند را تحت کنترل خود داشته باشد، نگرانی بیشتری را در دانمارک نسبت به اوایل سال ۲۰۲۵ ایجاد کرده است. گرینلند یک قلمرو خودمختار دانمارک است. دونالد ترامپ ادعا می‌کند که آمریکا به گرینلند به دلیل موقعیت استراتژیکش در قطب شمال نیاز دارد. درست است بگوییم که هم روسیه و هم چین فعالیت‌های نظامی خود را در قطب شمال افزایش داده‌اند. اگر روسیه موشک‌هایی را به سمت آمریکا پرتاب کند احتمالاً از فراز آسمان گرینلند خواهند گذشت.

این امر می‌تواند این منطقه را به عنوان زمینه‌ای برای حضور بیشتر آمریکا و موقعیت استراتژیک برای قرار دادن رهگیرهای موشکی آمریکا به عنوان بخشی از سیستم دفاع موشکی «گنبد طلایی»، اولویت دولت ترامپ، فراهم کند. با این حال مشخص نیست که چرا واشنگتن برای دفاع از خود نیاز دارد کنترل کامل گرینلند را در دست داشته باشد. آمریکا هم اکنون در پایگاه فضایی پیتوفیک، تاسیسات نیروی فضایی آمریکا که از سال ۱۹۴۳ در حال فعالیت است، حضور دارد.

توافق دفاعی آمریکا و دانمارک ۱۹۵۱ به آمریکا اجازه می‌دهد از این پایگاه استفاده کند که میزبان اسکا دران دوازدهم هشدار فضایی است؛ گروهی که سیستم‌های هشدار اولیه موشک‌های بالستیک آمریکا را اداره می‌کند و همچنین گروهی که از بخشی از شبکه جهانی ماهواره‌ای آمریکا مراقبت می‌کند. این پایگاه فرودگاه فعال و بندری در شمالی‌ترین قسمت آب‌های عمیق که آن را به هاب زیرساختی مفید است، تبدیل می‌کند. در دوران جنگ سرد، آمریکا ۶ هزار سرباز را در سراسر مجموعه‌ای از کمپ‌ها در سراسر این جزیره مستقر کرد. اگر احساس نیاز بیشتری کند می‌تواند حضور سربازها را بیشتر کند، بدون اینکه اختلالی در حق حاکمیت دانمارک ایجاد کرده باشد.

دانمارک به‌وضوح اعلام کرده است که تهدیدهای آمریکا را نمی‌پذیرد. مته فردریکسن، نخست‌وزیر دانمارک روز دوشنبه بیانیهای را منتشر کرد و به دولت ترامپ یادآور شد که آمریکا و دانمارک متحدان ناتو هستند و آمریکا هم اکنون از طریق توافق دفاعی موجود به گرینلند دسترسی دارد. او همچنین گفت که حمله به گرینلند پایانی برای ناتو است. این یک بزرگنمایی نیست. به‌سختی می‌توان دید که چگونه انتلافی از نقض معاهده‌ای می‌تواند خود را احیا کنند آن هم وقتی به‌اندازه حمله یک متحد به دیگری برای تصرف اراضی شوکه‌کننده باشد. تغییر در سیاست آمریکا تحت نگرش ترامپ هم اکنون خطر تضعیف اعتبار تعهد آمریکا به ضمانت ماده ۵ پیمان ناتو را در پی دارد. تهدید آمریکا (قدرتمندترین کشور عضو ناتو) برای حمله به یک کشور دیگر عضو ناتو به اعتبار ماه ۵ آسیب بیشتری می‌زند. موضع آمریکا که اجازه می‌دهد منافع آمریکا بر قوانین بین‌المللی غلبه کند، چالشی هنجاری برای ناتو هم هست. ناتو خود را ائتلافی بر اساس ارزش‌های مشترک اعضای آن حول دموکراسی و حاکمیت قانون توصیف کرده است. در واقع بیشتر انتقادهای ناتو از اقدامات روسیه علیه اوکراین و کشورهای دیگر بر همین اساس است. انحراف آمریکا از این ارزش‌ها، ناتو را از نظر سیاسی و همچنین نظامی تضعیف می‌کند.

رهبران اروپایی باید محتاطانه درباره انتقاد از دولت ترامپ بر سر اقداماتش در ونزوئلا فکر کنند. فرانسه از لحن نسبتاً قوی برای محکوم کردن حملات آمریکا به عنوان اقدامی غیرقانونی استفاده کرده است. دیگر کشورها مانند بریتانیا بسیار محتاط‌تر بوده‌اند. حتی اگر کسی سوال داشته باشد که مادورو تحت چه شرایطی به قدرت رسیده اما غیرقانونی بودن این حمله امری آشکار به‌نظر می‌رسد. اما با توجه به انتقاداتی که از ریاکاری غرب در دوران جنگ اسرائیل و غزه مطرح شد، کشورها واضح‌تر از قبل انتقاد می‌کنند: بعید است که هرگونه طفره رفتن در درازمدت به‌نفع آنها باشد.

سیستم‌های ائتلاف‌های سنتی روزانه تغییر شکل می‌دهند و کشورهای اروپایی ممکن است در آینده‌ای نزدیک به حمایت دیگر کشورهای آمریکای جنوبی یا دیگر کشورهای در حال توسعه نیاز داشته باشند.

باوجود آمریکایی غیرقابل‌پیش‌بینی‌تر و حتی متخاصم‌تر رهبران اروپایی همچنان از توانایی اروپا برای دفاع از خود نگرانی دارند. تهدید روسیه همچنان واقعی باقی‌مانده است. با این حال هیچ کشوری نباید خیال کند که بازگشت به اتکا به ضمانت‌های امنیتی آمریکا ممکن خواهد بود.

یاسمن طاهریان

خبرنگار گروه بین‌الملل

در شهر ساحلی میامی در ایالت فلوریدا هر سال جشنی سنتی برگزار می‌شود که در آن شهروندان کوبایی-آمریکایی دور هم جمع می‌شوند، خوک باربیکیوشده می‌خورند و به‌سلامتی «سال بعد در هاوانا» می‌نوشند. این سنت از سال ۱۹۵۹ آغاز شد؛ پس از آنکه فیدل کاسترو، رهبر انقلاب کمونیستی قدرت را در کوبا به‌دست گرفت و بسیاری از شهروندان کوبایی را مجبور به مهاجرت کرد. این مراسم نمادی از تمایل شدید مهاجران برای بازگشت به کوبا و نشان‌دهنده اعتقاد آنهاست که کاسترو به‌زودی سقوط می‌کند و آنها می‌توانند به خانه خود برگردند. گذشت زمان نشان داد که رژیم کاسترو بغایت مقاوم است و امید نهفته در این شعار به حسرتی تبدیل شده است.

اما امسال شاید متفاوت باشد. چنانچه گروه دیگری از مهاجران، یعنی ونزوئلایی‌های مقیم آمریکا دستگیری دیکتاتور کشور خود، نیکولاس مادورو به‌دست نیروهای آمریکایی در حمله شبانه در سوم ژانویه را جشن می‌گرفتند، دیاسپورای کوبایی نیز هورا کشیدند. آنها امیدوارند مردی که کشورشان را ملال‌آور کرده و باعث مهاجرت اخیراً یک‌چهارم از جمعیت کوبا شده، شاید در فهرست مشکلات دونالد ترامپ در نیمکره غربی در جایگاه بعدی قرار داشته باشد که بخواهد آن را با اتکا به زور حل کند. کارلوس گیمز، نماینده کوبایی-آمریکایی جمهوری‌خواه در کنگره در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «ما غرق در شور و امیدیم.» مهاجران هیجان‌زده خروج مادورو را با سقوط دیوار برلین در سال ۱۹۸۹ مقایسه می‌کنند و آن را نویدبخش فروپاشی رژیم‌های چپ‌گرا در سراسر آمریکای لاتین می‌دانند.

این هیجان نه تنها با دستگیری مادورو بلکه با اظهارات قاطعانه دولت ترامپ مبنی بر اینکه کوبا می‌تواند پروژه بعدی باشد، شدت گرفته است. مارکو روبیو در نشست خبری مارالاگو پس از دستگیری مادورو گفت که «اگر من در هاوانا زندگی می‌کردم و در دولت بودم، نگران می‌شدم.» روبیو که از نسل دوم کوبایی-آمریکایی‌ها در میامی است، یکی از حامیان خستگی‌ناپذیر پایان حکومت کمونیستی در کوبا است. به‌گزارش اکونومیست این کشور امروز نسبت به هر زمان دیگری از اوایل سال‌های ۱۹۹۰، زمانی که نافع آن اتحاد جماهیر شوروی سقوط کرد و این جزیره وارد «دوران ویژه» صرفه‌جویی شد، در برابر فشارهای خارجی آسیب‌پذیرتر شده است. برای مدتی ونزوئلای غنی از نفت برای سرپانگه‌داشتن کوبا کمک کرد اما در سال‌های اخیر سوءمدیریت صنعت نفت ونزوئلا و تحریم‌های بین‌المللی باعث شده صادرات نفت به کوبا تا حدوداً سه‌چهارم کاهش یابد؛ از بیش از ۱۰۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۲۱ (حدوداً ۸۰ درصد از نیازهای داخلی) تا ۱۶ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۲۵.

▼ کار کوبا تمام است

کمی پس از آنکه نیروهای آمریکایی رهبر ونزوئلا را دستگیر کردند، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا گفت که کار کوبا هم تمام است و چشم‌های مقامات دولتش به این جزیره کمونیستی دوخته شده است. ترامپ در هوابیسمای ایرفورس وان به خبرنگاران گفت: «به‌نظر می‌رسد کوبا آماده سقوط است. من نمی‌دانم که آنها می‌توانند دوام آورند یا نه اما کوبا هیچ درآمدی ندارد. تمام درآمد آنها از ونزوئلا بود؛ از نفت ونزوئلا.» ترامپ در پاسخ به سوال‌ها درباره مداخله نظامی ایالات متحده در کوبا گفت که فکر نمی‌کند نیازی باشد «چون به‌نظر می‌رسد دارد سقوط می‌کند.»

هنوز معلوم نیست واشنگتن چه اقدامی در قبال کوبا انجام می‌دهد. دونالد ترامپ اطراف خود را با متخصصانی علیه کوبا پر کرده است: مارکو روبیو، وزیر امور خارجه کوبایی-آمریکایی که پیش از این سمت به‌عنوان سناتور ای شناخته می‌شد که انزجار دیرینه‌ای از دولت هاوانا دارد، مدت‌هاست این باور را القا می‌کند که تغییر در دولت ونزوئلا باعث تضعیف کوبا خواهد شد و از نظر او می‌تواند نتیجه خوشایندی داشته باشد.

دستگیری مادورو، دولت کوبا را در شرایط پر مخاطره و نامطمئن قرار می‌دهد. ونزوئلا یکی از مهم‌ترین شرکای اقتصادی و سیاسی کوبا به‌شمار می‌رفت. بحران اقتصادی و نارضایتی‌های سیاسی فزاینده گریبان کوبا را گرفته است. کوبا و ونزوئلا آنقدر به‌یکدیگر نزدیک بودند که تقریباً نزدیک به ۴۰ نفر از کوبایی‌ها در حملات روز شنبه آمریکا به کاراکاس کشته شدند. با تشدید تهدیدهای ترامپ در چند هفته گذشته نیکولاس مادورو برای محافظت از جان خود، روی محافظان کوبایی به‌شدت حساب باز کرده بود.

ممکن است واشنگتن نیاز نداشته باشد برای ترغیب تغییر سیاسی در کوبا کار زیادی انجام دهد. محاصره نفت ونزوئلا، شاهراه اقتصادی این جزیره را قطع می‌کند. این نفت ونزوئلا است که چراغ‌های داخل کوبا را روشن

ایستگاه بعدی
هاوانادونالد ترامپ معتقد است
پس از حذف
نیکولاس مادورو از قدرت
کوبا نیز به‌خودی‌خود
سقوط می‌کند

▲ میگل دیاز کاتل، رئیس‌جمهور کوبا در حال سخنرانی در تجمعی در ونزوئلا عکس: AP

نگه می‌دارد و در بازارهای بین‌المللی در ازای ارز پرمبادله برای خرید کالای اساسی مثل دارو و مواد غذایی فروخته می‌شود. واکنش‌های هاوانا حاکی از نگرانی است. خورخه پنینون، یکی از مدیران پیشین نفت مکزیک و کارشناس انرژی کوبا که در دانشگاه نگراس در آستین کار می‌کند، در این باره می‌گوید: «اگر ونزوئلا همین فردا صادرات نفت به کوبا را قطع کند، حکم مرگ آن را داده است.»

ونزوئلا و کوبا همکاری سیاسی و اقتصادی ۲۵ ساله‌ای با یکدیگر دارند که مدت‌هاست بر وابستگی هاوانا به مسکو یا پکن سایه انداخته است. در سال ۱۹۹۹ زمانی که هوگو چاوز به قدرت رسید، برای راه‌اندازی انقلابی سوسیالیستی برای توانمندسازی میلیون‌ها نفر از فقرا و محرومان ونزوئلایی پیش‌قدم شد؛ مثل همان کاری که فیدل کاسترو برای کوبا انجام داده بود.

به‌گفته دیپلمات‌های پیشین آمریکایی در کودتای سال ۲۰۰۲ علیه چاوز کاسترو به‌شخصه برای محافظت از چاوز مداخله کرد. رهبر ونزوئلا نیز قدردانی خود را با حمایت مالی از کوبا، فراهم کردن شاه‌رگ اقتصادی در قالب نفت نشان داد؛ سیاستی که مادورو نیز آن را ادامه داد. به‌گفته پنینون سه ماه آخر سال ۲۰۲۵، کوبا به‌طور میانگین روزانه ۳۵ هزار بشکه نفت از ونزوئلا دریافت کرد و به‌طور مساوی حدوداً ۷ هزار بشکه از مکزیک و روسیه. او برای این تخمین‌های خود از تصاویر ماهواره‌ای کشتی‌های نفتی که در کوبا پهلو می‌گیرند، استفاده می‌کند چون هیچ‌کدام از این کشورها چنین داده‌هایی را منتشر نمی‌کنند.

پنینون می‌گوید، سال گذشته مکزیک حدوداً ۲۲ هزار بشکه نفت در روز به کوبا فرستاد اما پس از سفر روبیو به مکزیک در ماه اوت برای فشار بر دولت مکزیک درباره مجموعه‌ای از مسائل دوجانبه به ۷ هزار بشکه کاهش پیدا کرد.

مشخص نیست که کاهش ارسال نفت مکزیک به کوبا به‌دلیل فشار سیاسی واشنگتن است یا به‌دلیل کاهش تولید نفت خام این کشور. از آغاز دولت دوم، ترامپ مکزیک را در صورت عدم همکاری درباره مجموعه‌ای از مسائل از جمله تجارت و کاهش میزان فتنابیلی که از مرز عبور می‌کند با اقدامات نظامی یک‌جانبه علیه کارتل‌های مواد مخدر تهدید کرده است.

جمهوری‌خواهان سال‌هاست که از مکزیک می‌خواهند صادرات نفت خود را به کوبا متوقف کنند. ریکاردو زونیا، یکی از مقامات پیشین آمریکایی که برای توافقی میان باراک اوباما، رئیس‌جمهور سابق آمریکا با کوبا میانجی‌گری کرد و در دولت ترامپ نیز خدمت کرده است، می‌گوید: «در میان جمهوری خواهانی مثل روبیو این باور وجود دارد که به‌محض قطع شدن شریان نفت ونزوئلا، اقتصاد کوبا سقوط می‌کند و منجر به خیزش مردمی می‌شود. آنچه در کوبا می‌بینیم به‌نظر می‌رسد هیچ حد و مرزی برای بدتر شدن اوضاع وجود ندارد، بدون هیچ خیزشی.»

تحلیل‌گران می‌گویند، آنچه می‌تواند کوبا را از مداخله آمریکا نجات دهد این است که هاوانا از نظر اقتصادی چیزی برای عرضه به واشنگتن ندارد. ونزوئلا بزرگترین ذخائر نفتی جهان را دارد و ترامپ هم بارها این را تکرار کرده است. کوبا منابع محدودی دارد. این جزیره ۹۰ مایل (حدوداً ۱۴۵ کیلومتر) با ساحل آمریکا فاصله دارد. اگر سقوط کند می‌تواند باعث ورود مهاجران بیشتر به ایالات متحده شود و نگرانی‌های امنیتی را رقم بزند. مایکل بوستانامتنه، کارشناس کوبا و دانشیار دانشگاه میامی می‌گوید: «اگر روبیو یا دیگران برای رویکرد «بعدی کوبا است» تلاش می‌کنند، سخت‌تر می‌توانند این امر را به ترامپ ثابت کنند.»

▼ سقوط سیاست کالابریک

شهروندان کوبایی ساعت‌ها یا حتی روزها برای خرید کالاهای اساسی مانند روغن یا شیر در صف می‌ایستند و خاموشی‌های پی‌درپی برق که باعث می‌شود همان مقدار مواد غذایی کمی که در یخچال‌های خاموش خود نگه می‌دارند فاسد شود را تحمل می‌کنند. اودالیس ریس افول شرایط را با چشمان خود دیده است. ریس که خیاط اهل «هاوانای قدیم»، مرکز شهر و هسته تاریخی هاوانا است، از پنجره اتاق نشیمن خانه کوچکش به یادگاری از گذشته متروک کشورش نگاه می‌کند؛ لاشه زنگ‌زده یک نیروگاه برق که زمانی برق محله فقیرنشین او در حاشیه منطقه توریستی محبوب پایتخت را تأمین می‌کرد. این صحنه حالا یادآور خاموشی‌های مداوم است. ریس ۵۶ ساله می‌گوید: «بله، ساعت‌های طولانی بدون برق، ۱۴، ۱۵ ساعت. این آدم را وحشت‌زده می‌کند چون آدم را